

Informační společnost

- Proč je dnešní společnost společností informační?

X

- Proč je možné tvrdit, že dnešní společnost není informační?

Informační společnost

- první použil termín japonský esejist Tadao Umesao v eseji „Joho Sangyo Ron“ (O informačním průmyslu) v roce 1963
- popisuje v ní různé fáze sociálního vývoje společnosti
- poslední fáze vývoje – **Joho-Shakai** (informační společnost)
- Důvody vzniku označení:
  - spekulace o vynoření pojmu jako důsledku dvojznačnosti při překladu knihy Fritze Machlupa „The Production and Distribution of Knowledge in the United States“ do a z japonštiny
  - mohl vzniknout jako důsledek nadšení z růstu zaznamenaných zkušeností, prožitků

Informační společnost

- impozantní nárůst množství dokumentů → **informační exploze.**
- umožněná nevídaným rozvojem technologií pro zpracování dat
- nárůst možnosti publikovat informace, vzrůstá počet distributorů i uživatelů informací
- informace vznikají rychleji a ve větších objemech, než je člověk schopen nalézt, studovat a porozumět jim
- příkrý rozpor mezi rostoucím množstvím informací a vývojem lidského mozku, který se za poslední tisíciletí výrazně nemění

Informační společnost

- Lze rozlišit tři fáze:
  - vznik písma
  - vznik knihtisku
  - současnost (první snahy se s ní vyrovnat – FID a Memex)
- Některé problémy:
  - potřebné informace nelze nalézt – existuje přímý vztah mezi rostoucím objemem prohledávaného prostoru a obtížností nalézt to správné
  - přemíru informací nelze využít – nad síly jednoho člověka, otázka jak zužitkovat informační bohatství
  - problém rozpoznání a třídění informací, jejich verifikace - vzrůst užitečných, ale i zbytečných informací (informační smog)

Informační společnost

Objevuje se domněnka, že vzrostl význam realizovaných informací

→ k tomu nutná možnost přístupu k potencionálním informacím – Internet

- Výše zmíněné vede k mnohovýznamovosti pojmu informační společnost:
  - znamená kontrast mezi informovanou a neinformovanou společností?
  - znamená prudký nárůst skutečných znalostí díky technické revoluci?
  - znamená pojmání informace jako vyráběného zboží či jako základního elementu profesionálních schopností?

Informační společnost

- šest charakteristik, které projevuje informační společnost podle Schemetové a Curtise:
  - informace je zbožím – je obchodovatelnou komoditou, objevují se pro ni nové trhy – např. online média
  - informační průmysl – produkce, distribuce a spotřeba informace jsou industrializovány, stávají se klíčovými v globální konkurenci
  - informační práce – převažující způsob práce, nejvíce zaměstnaneckých míst v sektoru informačních služeb
  - vnitřní propojenost – rozrůzňování sociální complexity a dělení: okolo primární sociální sítě lidí skládající se z důvěrných přátel a přímých kontaktů navazuje sekundární síť odlišně strukturující vztahy pomocí komunikačních technologií

Informační společnost

- komplexní mediální prostředí – nová média jsou používána za účelem paralelního užití starých médií (internet + počítač mohou zahrnovat televizi, rádio, video, noviny aj.)
- interakce technologického a sociálního pokroku – sociální realita je neoddělitelná od technologického vývoje (pacienti jsou lépe informováni apod.)
- pro vývoj společnosti je rozhodující nikoli růst potenciálních informací, ale růst skutečných znalostí. Dostupnost a vyhledatelnost potenciálních informací je pouze základním předpokladem
- → závažnější je proto pojem znalostní společnost

Učící se společnost

- také poznávací společnost, znalostní společnost, společnost poznání – zatím jen vize
- naši společnost nelze pokládat za společnost znalostní, ale pouze za společnost, jejíž ekonomika je již založena na znalostech
- P.F. Drucker – „Postkapitalistická společnost“: společnost kde rozhodujícím faktorem produkce není kapitál ani půda, ale znalosti. Třídy kapitalistů a proletářů nahrazeny kvalifikovanými odborníky využívajícími specializované znalosti (knowledge workers) a obslužnými pracovníky (service workers)

Učící se společnost

- hlavním nástrojem tvorby bohatství aplikace znalostí v pracovním procesu → inovace, další zvýšení produktivního využití znalostí
- Tři revoluce ve využití znalostí:
  1. fáze: 1780 – průmyslová revoluce: vědění aplikováno na nástroje, zpracovatelské a výrobní procesy a na výrobky
  2. fáze: 1880 – revoluce produktivity: poznání aplikováno na práci, ve výrobním procesu; pracovní postupy studovány, analyzovány a organizovány prostřednictvím aplikace znalostí
  3. fáze: 1955 – manažerská revoluce: vědění aplikováno na sebe samo, stává se výrobním faktorem; management poskytuje znalosti o tom, jak využít dnešního poznání, aby přinášelo výsledky a jaké nové znalosti jsou potřebné

Učící se společnost

- tři druhy nových znalostí:
  - zdokonalování postupu, výrobku nebo služby
  - exploatace znalostí – využívání existujících znalostí k vyvíjení nových postupů, výrobků nebo služeb
  - inovace
- zvyšování produktivity odborných a obslužných prací je podmíněno procesem neustálého sebevzdělávání a sebezdokonalování
- výzva pro demokratizaci a vzdělávání
- v učící se společnosti nejde o množství informací, které jsou k dispozici, ale o to, do jaké míry jsme schopni si tyto informace osvojit
- vlastní myšlení je důležitější než přístup k informacím

Učící se společnost

- úloha vzdělání: poskytnout kulturní základ, který umožní poznat probíhající změny – naučit se vybírat informace, rozumět jim a umět je zařadit do historického kontextu
- tvorba znalostí – největší investice rozvinutých zemí (formální vzdělávání, vzdělávání zaměstnanců, výzkum a vývoj $\approx 20\%$ HDP), přínos – vzrůst konkurence-schopnosti
- vzdělání musí přestat být monopolizováno školami – musí prostupovat celou společností prostřednictvím organizací, podniků, vládních agentur a nevydělečných organizací: učící se a vyučující instituce
- moudrost člověka by měla udržet techniku a technologie na uzdě

Jaký je vzájemný vztah?

znalostní společnost

